

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Милена Петрова Стоянова,
Катедра „География, регионално развитие и туризъм”
Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в Професионално направление/докторска програма: 4.4 Науки за Земята (География на рекреацията и туризма)

Тема на дисертационния труд: „Културните събития като двигател на местното туристическо развитие: ефекти, свързани с обявяването на Пловдив за Европейска столица на културата 2019“

Автор на дисертационния труд: Калина Красиминова Тилко

Настоящото становище е изготвено в съответствие с изискванията на чл. 4 и чл. 10 от Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото прилагане и Нов Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Съставът на научното жури е утвърден съгласно решение на Факултетния съвет на Геолого-географския факултет от 09.07.2024 г. (Протокол № 8), със заповед № РД-38-457 от 19.07.2024 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

1. Данни за докторанта и докторантурата

Калина Красиминова Тилко е завършила ОКС „Бакалавър“ в специалност „Туризъм“ в ШУ „Епископ К. Преславски“ през 2010 г. През 2017 г. придобива магистърска степен в Нов Български Университет в специалност „Бизнес администрация“. Успоредно с това от 2006 г. до 2019 г. упражнява трудова дейност като администратор в различни категории средства за подслон и като служител в пътнически агенции. Владее добре немски и английски език.

Обучението за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ на Калина Тилко се осъществява от 2019 г. по акредитирана от НАОА докторска програма по „География на рекреацията и туризма” в редовна форма на обучение под научното ръководство на доц. д-р Елка Дограмаджиева. След изпълнение на индивидуалния си план, дисертационният труд е обсъден на катедрен съвет на 01.07.2024 г. и насочен за защита.

Считам, че процедурата е спазена и няма допуснати нарушения, след като на първото заседание на научното жури проведено на 26.07.2024 г., единодушно бяха избрани председател, двама рецензенти и трима автори на становища, определени бяха сроковете на процедурата, датата и часът за откритото заседание на публичната защита.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд, автореферата и публикациите

За участието си в процедурата Калина Тилко е представила дисертационен труд, автореферат и декларация за оригиналност. По отношение на структурата и

съдържанието на дисертационния труд следва да се отбележи, че същият е структуриран в увод, пет глави, заключение, използвана литература и девет приложения. Той е с обем от 237 страници компютърно набран текст, от които 7 страници са съдържанието, списъците на таблиците (20 бр.), фигурите в текста (36 бр.) и приложенията (9 бр.); 198 страници са основен текст; на 16 страници е представена библиографската справка от 225 литературни източника, в която 100 са източниците на кирилица, 125 са на латиница. Подборът и боравенето с библиографския апарат показват обстойното запознаване на докторанта с научните достижения в областта която изследва, както и способността му да изразява и аргументира позиция по отношение на тях.

Цитиранията са коректни – в скоби, съгласно използваните установени стандарти. Обемът на приложенията - 9 на брой, е 15 страници и включва модели на използваните анкетни карти за проведените анкетни проучвания и статистически данни по показатели за 10-годишен период 2012 – 2022 г.

В Увода (6 стр.) е направено кратко обяснение на инициативата Европейска столица на културата. Като цяло може да се каже, че предметът, обектът и целта на изследването, както и изследователските задачи са правилно формулирани. Трябва да се подчертае, че дисертационният труд е първото цялостно академично изследване на идентифицирането на положителните и отрицателните ефекти от домакинството на ЕСК върху местното туристическо развитие.

В Глава I (30 стр.) е проследено възникването на инициативата Европейска столица на културата, както и положителните ефекти и рисковете за цялостното градско развитие (културно, социално и икономическо). Направена е характеристика на участниците в туристическото развитие според различни класификации за тях и ясно се посочва авторската позиция за подкрепа на третата група, която най-пълно описва заинтересованите страни за туристическото развитие. Направен е и опит за дефиниране на ключовите понятия „културен туризъм”, „събитийен туризъм”, „фестивален туризъм“, „културни събития“ и „фестивализация“.

Глава II (47 стр.) включва литературен обзор на изследванията по отношение на процеса по подготовка, имплементирането на ЕСК и усвояването на наследството, както и на изследванията, които се фокусират върху ефектите на ЕСК на базата на различни подходи и методи. Цялостният методологически апарат е обоснован и подходящ за изпълнение на поставените задачи и постигане целта на изследването. Описан е собствен модел за проучване на влиянието на мащабни културни инициативи върху туристическото развитие на дадена дестинация и е представен чрез схема на фиг. 5, стр. 72. Представен е и собствен модел за оценка на ефектите ЕСК Пловдив 2019 през призмата на заинтересованите страни (фиг. 6, стр. 74).

В глава III (28 стр.) много детайлно е проследен процесът по реализация на инициативата ЕСК в Пловдив, от кандидатстването и спечелването на титлата, през подготовката за и провеждането на годината на домакинство, до осъществяването на т. нар. „наследство“ от ЕСК. Тази глава завършва със схема на Фиг. 8., която проследява времевата линия на най-важните моменти от реализацията на ЕСК Пловдив 2019 (стр. 119).

В Четвърта глава (29 стр.) на базата на данни от планови документи на общинско ниво за периодите 2018 – 2020 г. и 2021 – 2027 г. е направен анализ на местното

туристическо развитие и сравнение с конкурентни дестинации в страната, като се отчита влиянието на ЕСК според данните от вторични източници (НСИ). Направена е оценка на влиянието на ЕСК върху туристическото търсене, туристическото предлагане, ефективността на настанителната база в Пловдив.

В Пета глава (49 стр.) са представени получените резултати от проведено анкетно проучване сред местното население за определяне значимостта на отделните показатели. Тези резултати обосновават са приложени за изпълване със съдържание и се прави извод, че местното население не оценява твърде положително ефекта от ЕСК върху повишаването на туристическото предлагане (който включва основно ръста в новооткритите места за настаняване), въпреки че според вторичните данни този ефект е силно изявен. Дава се препоръка при бъдещи проучвания да се обърне внимание на групата на заетите в сектор образование и култура и изразената от тях критичност по отношение на ефектите от ЕСК.

На базата на анкетното проучване е установено, че влиянието на титлата ЕСК върху общия интерес към дестинация Пловдив не е повлияла върху интереса към дестинацията. Завършено е осъществяването на пълна и задълбочена оценка на въздействието на инициативата ЕСК върху местното туристическо развитие, като са анализирани ефектите върху организацията и управлението на туризма по отношение на предлагането, работните места, туристическата ефективност, взаимодействието между различните участници в туристическото развитие в Пловдив. Потвърдени са и са надградени изводи, достигнати в научната литература по отношение на влиянието на ЕСК в други дестинации. Потвърждава се, че „резултатите от собственото проучване в комбинация с анализа на вторични данни позволяват осъществяването на комплексна оценка на ефектите от ЕСК Пловдив 2019 и идентифицирането им като предимно положителни, а негативните въздействия представляват по-скоро пропуснати ползи“. По този начин то допринася за по-пълното изследване на въздействието на инициативата върху местното туристическо развитие.

Заключението е кратко по обем, но включва обобщение на резултатите, изводите от проведеното проучване и са направени препоръки за бъдещи изследвания.

Авторефератът е в обем 50 стр. и отразява коректно съдържанието на дисертационния труд. Той е изработен в съответствие с изискванията и отразява основните акценти на разработката, приносните моменти и публикациите по темата.

Калина Тилко е представила две самостоятелни публикации свързани с темата на дисертацията. Едната под формата на научен доклад включва литературен обзор по изследваната тематика, а статията е посветена на разглежданите проблеми в дисертационния труд в по-общ вид.

3. Оценка на научните и практически резултати и приноси на дисертационния труд

В представения от кандидата Калина Тилко дисертационен труд, могат да се открият следните научни приноси:

1. Конструиран и тестван е собствен модел за проучване на влиянието на мащабни културни инициативи върху местното туристическо развитие, който може да се приложи към различни дестинации.

2. Извършена е комплексна оценка на ефектите от ЕСК Пловдив 2019 върху местното туристическо развитие на базата на комбинация от различни източници и методи.

3. Осъществена е съпоставка между резултатите от собственото проучване и резултатите от множество чужди проучвания на ефектите от ЕСК в други дестинации.

4. За първи път в проучвания на въздействието на ЕСК местното население е разгледано в качеството му на съорганизатор на инициативата.

Така формулираните научни приноси на кандидата са дело на самостоятелни и целенасочени научни търсения и доразвиват в теоретичен и практичен аспект съществуващото научно познание в сферата на културния туризъм.

4. Критични бележки

По отношение на дисертационния труд, както вече беше отбелязано, могат да се отправят и някои критични бележки, които обаче не намаляват в никакъв случай качеството му като научна разработка.

1. Структурата на дисертацията е прекалено раздробена.

2. Необходимо е да се отбележи, че в увода липсва „основна теза“ преди методологията и накрая „трудности и ограничения пред изследването“.

3. Разгледани са същността и еволюцията на туристическото развитие според различни автори, но не става ясна позицията на автора по отношение на използваните подходи за реализиране, въпреки че са посочени примери за проучването му в различни дестинации в България.

4. В края на всяка глава следва да се включи кратко обобщение, тъй като в този вид изглежда незавършена.

5. Заключение

Не се установени и липсват сигнали за плагиатство. Изпълнени са минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ.

Въз основа на така представените обстоятелства в предходните точки, заявявам своята положителна оценка на представения за становище дисертационен труд и предлагам на Уважаемото Научно жури **ДА ПРИСЪДИ** на Калина Красиминова Тилко образователната и научна степен „**ДОКТОР**“ по професионално направление 4.4. Науки за Земята (География на рекреацията и туризма).

24.09.2024 г.

Рецензент: .....

(проф. д-р Милена Стоянова)